

بررسی تشکیل و تحول خاک‌های منطقه مهران

علی اشرف امیری نژاد^۱

تشکیل و تکامل خاک‌های منطقه مرزی مهران واقع در استان ایلام (غرب ایران) با آب و هوای گرم و خشک مورد مطالعه قرار گرفت. مطابق نقشه رژیم‌های رطوبتی و حرارتی خاک ایران، رژیم رطوبتی خاک اریدیک و رژیم حرارتی آن هایپرترمیک می‌باشد. خاک‌های منطقه عمدتاً شامل خاک‌های رسوبی (Alluvial) بوده که بر روی یکسری مواد مادری شدیداً آهکی قرار گرفته‌اند. نتایج بدست آمده در حد فاصل خاک‌ها اراضی دانشگاه ایلام نشان می‌دهد که مهمترین فاکتور خاکسازي در منطقه توپوگرافی است. این عامل به شکل طول و درجه شیب بر روی خصوصیات فیزیکی، شیمیایی و مینرالوژی خاک دارای تأثیرات مستقیم و غیر مستقیم بوده است.

توپوگرافی بر روی ضخامت افق‌های خاک و عمق سولوم، بافت خاک و درصد نسبی هر یک از ذرات تشکیل دهنده آن، میزان سنگریزه در سطح خاک و یا مخلوط با آن، درصد رطوبت اشباع خاک، ظرفیت تبادل کاتیونی و میزان آهک ثانویه در پروفیل دارای بیشترین تأثیر بوده است. با توجه به شرایط اقلیمی منطقه، مقدار ماده آلی، رنگ خاک، نوع و فراوانی نسبی کانیهای رس نیز تغییرات ناچیزی در فیزیوگرافی‌های مختلف داشته‌اند. همچنین مقادیر گچ و هدایت الکتریکی عصاره اشباع خاک در تمام پروفیل‌های مورد مطالعه کم و دارای حداقل تغییرات بوده‌اند. مطابق سیستم تاکسونومی خاک، گروه‌های اصلی خاک در منطقه مورد مطالعه شامل Typic Haplocalcids و Typic Haplocambids در دشتها و نقاط مسطح و نیز Orriorthents در روی رسوبات مخروط افکنه‌ای می‌باشد. مهمترین افق‌های خاکسازي شامل افق سطحی Ochric و نیز افق‌های تحت‌الارض Calcic و Cambic در خاک‌های Aridisols می‌باشد.

^۱ عضو هیأت علمی دانشگاه ایلام